

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio II. De indivisibilitate animæ rationalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

(33)

DISPUTATIO II.

De Anima rationali secundum se.

Communia prædicata animæ, vel sumi possunt pro communibus genericè, & in istis convenit cum aliis animabus, petiq; possunt ex dictis supra de Anima, ut quod sit actus corporis, quod sit vita &c. Sumi etiam possunt prædicata communia animæ, pro communibus specificè, vel si mavis dicere, pro prædicatis animæ rationalis, in se spectatæ, ut quod sit spiritualis, quod indivisibilis, perfecta &c. similia. *Sit*

QVÆSTIO I.

De spiritualitate Animæ.

Pono hunc titulum, ad servandam potius methodum, quam ad discurrendum de eodem. Quia in materia de Angelis, discurrendo de incorporeitate Angelorum, manet explicata ratio Entis spiritualis ut sic. Quamquam ut verum fatear, colligi potest ex inibi dictis, non potest formari conceptus aliquis Entis spiritualis, per exigentiam radicalem maximæ subtilitatis, ipsam subtilitatem, pro aliquo substantiali accipiendo. Hac ergo quæstione in illum locum rejecta. *Sit*

QUÆSTIO II.

De Indivisibilitate Animæ rationalis.

Itahic tractabitur de prædicato indivisibilitatis, ut simul etiam attingatur prædicatum divisibilitatis animarum, alicubi reperibilis.

DIFFICULTAS I.

Quid tenendum de Anima rationali?

Dicendum est I. *Animam rationalem esse indivisibilem in partes essentielles*; hoc est, non compositam ex materia & forma.

PROBATUR I. communiter. Si constaret anima materia & forma, esset ens completum, si esset ens completum, non posset facere cum corpore ens per se, adveniret enim tanquam quid completum parti incompletæ, h. e. corpori.

RESPONDEBIS ex Ariaga. Si anima componeretur ex materia spirituali, & sua Entitate, posset adhuc dicere ordinem ad materiam, ut ita dicam, materialem. Et sicut anima, in omni sententia, in quantum informat, dicitur actus; in quantum recipit accidentia, dicitur subiectum; sic materia illa spiritualis, respectu materiæ materialis haberet se per modum actus, respectu verò ipsius animæ, tanquam materia & subiectum.

CONTRA. Tum quia, ut urget Oyiedo, si ideo illa forma est incompleta, quia ordinatur cum sua materia, ad aliam materiam, dici etiam poterit, quod compositum illud, adhuc posset

ordinari ad aliam materiam: & hoc compositum constans jam tribus materiis, ad aliud compositum, constans quatuor materiis. Tum quia. Si forma componitur ex materia & sua Entitate, quæro, illa ratio alijs partis, quam tu appellas actum, an sit composita, vel non? Si non est composita: Ergo neq; prior est composita, cur enim hæc potius exigeret componi, quam alia? Si autem etiam illa altera pars, adhuc est composita, quæram de illa ipsa adhuc, & sic aut dabis processum in infinitum in istis compositionibus, aut devenietur ad aliquam formam, non compositam, & hæc sola, potius erit verè forma. Tum quia, non esset ratio, cur potius non fieret tunc aggregatum tantum ex tribus: illa scil. forma ita composita, & ex materia; non autem fieret unum per se; cum tamen forma, ordinetur per se, non ad aliquod constituendum aggregatum, sed ad constituendum unum per se.

PROBATUR 2. Subiectum primum, non est compositum: Ergo nec actus primus, est compositus; sed forma est actus primus, est enim quid correlativè respondens subiecto primo: Ergo forma, non est quid compositum. Antecedens primum probatur, simulq; consequentia. Quia si subiectum primum, & actus primus, supponeret aliud subiectum, & alium actum, utrumq; illud primum, non esset primum.

PROBATUR 3. Forma, vel dicitur essentialem ordinem ad subiectum primum, vel non dicit: si non dicit, forma non est; dicere enim talem ordinem, de ratione formæ est, utpote informative. Si autem dicit essentialem ordinem ad subiectum primum, supponere priorem materiam non potest, hoc ipso enim non diceretur ordo essentialis ad subiectum primum.

RESPONDEBIS. Respici subiectum primum à forma, sed non sub formalitate primi, cum possit forma per prius respicere materiam, ex qua componitur.

CONTRA. Tum quia, non implicat contradictionem forma, respiciens subiectum primum, sub ratione primi: nec apparet, cur non omnis forma, debeat esse talis. Tum quia immerito jam appellaretur subiectum primum, materia, cum ante illam detur prius, h. e. materia ipsam formam componens. Tum quia, sicut creatura refertur ad Deum, non tantum ut causa est, sed ut causa prima est, ita & forma, refertur ad subiectum primum, etiam quia primum est.

DICENDUM 2. *Animam rationalem carere partibus integranibus.* Plures pro hac conclusione adferibiles rationes examinat Ariaga hîc disp. I. sect. 4. subsec. 8.

PROBATUR I. ratione, quæ communiter censetur esse efficacior. Quia si anima rationalis est

lis esset divisibilis, abscisso brachio, pars correspondens brachio, vel ipsa etiam abscinderetur, vel non. Si non abscinderetur, quomodo esset divisibilis. Si abscinderetur, quæro, vel maneret separata ab aliis partibus, vel non maneret. Si non maneret. Ergo corrumpetur, falsum autem est animam esse corruptibilem. Si maneret? ubinam maneret? possetne una pars damnari, alia adhuc mereri salutem, & cætera similia.

RESPONDEBIS ex Ariaga, quod posset pars animæ abscisso brachio, uniri aliis partibus animæ, non informando tamen, illas partes materiæ, quas præinformatas ab aliis partibus animæ, inveniret.

CONTRA est. Quia arbitrariè asserit istam unionem partium animæ, cum aliis partibus, & si aliæ divisibiles partes aliarum animarum, post abscissionem, non se sibi uniunt, cur hæc se uniunt. Imò illæ partes, ut urget Oviedo, essent in statu separationis à corpore, utpote quod non informarent, consequenter posset operari independentem à corpore. Et quamvis diceret, has nonnisi partes, quæ sunt in capite, esse intellectivas, deberes saltem etiam illis, operationem aliquam spiritualem attribuire, concedereque quod de facto detur aliquid substantiale spirituale, non tamen intellectivum.

RESPONDEBIS 2. ex eodem Ariaga. Quod quantumvis anima sit divisibilis, habeat tamen modum existendi, consimilem corpori Christi, ut scilicet sit tota in toto, & tota in qualibet parte, quo casu, etiam si abscinderetur brachium, nullam adhuc partem animæ, admitteret homo.

CONTRA est. Quia nulla est necessitas, & nullum fundamentum, tribuendi divisibilitatem animæ, & partes. Deinde modus existendi totius in toto, & totius in qualibet parte, est modus existendi rerum non habentium divisibilitatem, ita ut divisibilia existere eo modo, non nisi divinitus possint; hinc, si concedatur talis modus existendi animæ, isque connaturalis, hoc ipso negabitur illi divisibilitas partium.

PROBATUR 2. Illud Ens spirituale, habens partes divisibiles, & existeret connaturaliter totum in toto, & totum in qualibet parte; & non existeret. Non existeret quidem, quia esset divisibile, divisibili autem, ut dixi, connaturaliter non competit talis modus existendi. Haberet autem talem modum existendi, quia esset Ens spirituale, cui non potest competere modus existendi corporum, ut scilicet pars parti commensuratur. Respicit hæc ratio illud principium, quod scilicet omne Ens determinet sibi modum existendi, quo, aliud, saltem connaturaliter, existere non poterit. Ita Deitas determinat sibi ubiquitatem, corpora commensurabilitatem, & spiritus, ubi est, ut sit totus in toto, & totus in singulis partibus, connaturaliter.

OBJECITUR 1. Si anima non haberet partes, & indivisibilis, posset informare corpus di-

visibile, etiam divisum & separatim informare posset. Quia non plus subjecti informaret, quam informet, informando magnum aliquod corpus.

RESPONDET Recentior Suarez unam formam, ordinari nonnisi ad unam materiam. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Cur enim dissitæ materiæ, non erunt per modum unius, sicut sunt per modum unius plures partes materiæ. *Neg, valet si dicas*, quod una anima constitueret hinc duo composita. Cur enim illi hoc tribui non poterit, modo in utroque, non plus sit materiæ, quam aliàs in uno. *Negue valet*, si recurras cum Oviedo, ad aliquam organisationem. Quia in duplici loco non potest esse Angelus, vel anima; & tamen organisatio ad hoc non requiritur. Non ergo impotentia informandi duo corpora separata, rejici debet in defectum organisationis præcisæ, quærereque restabit, cur organisationem partium, nonnisi unitarum, requirat anima.

RESPONDETUR aliter. Quantumvis non plus esset materiæ in separato corpore, quam in partibus unitis, nihilominus duas separatas materias, non posset informare anima, quia esset in pluribus locis adæquatis, quod non potest contingere sine replicatione, quæ ipsa non est naturalis. Et sicut si ponamus sphaeram localitatis Angeli, A, esse unam leucam, posset presentem se facere Angelus, toti leucæ sine replicatione, & tamen solis extremis partibus leucæ, non se posset presentem facere, sine replicatione; debetque se facere presentem etiam medio; sic & in presenti; aliàs distaret anima à seipsa, nec esset ratio, cur non plus & plus distinctas posset informare materias. Sicut posito quod aliquid semel posset operari in distans, non esset ratio, cur non posset in magis & magis distans operari.

OBJECITUR 2. Quicquid recipitur, per modum recipientis recipitur. Sed recipiens animam est divisibile. Ergo & ipsa anima est divisibilis.

RESPONDETUR. Sicut non sequitur ex eo, quod recipiens animam, sit corporeum, etiam animam esse corpoream; sic nec sequitur in presenti, esse divisibilem animam; & ad Majorem verificandam, sufficit, quod recipiatur secundum capacitatem subjecti forma, quæ capacitas, est quasi mensura recipiendi.

OBJECITUR 3. Si est indivisibilis anima quomodo salvari poterit, quod eadem duplici motu contrario non moveatur, nec habeat præsentiam duplicem.

RESPONDETUR. Anima sine ulla sui replicatione, ex vi modi existendi spiritualibus debiti, habet quandam virtutalem multipliciter. Vi cujus multipliciter virtualis, principiat motus diversos, moveturque tota in toto, & tota in qualibet parte, licet ipsos motus contrarios ipsa non

non recipiat, sed recipiuntur in diversis organis, in quibus sunt, existensque tota in toto, & tota in qualibet parte, habet etiam ubi (quod est mera formalitas) totum in toto, & totum in qualibet parte; adeoque nec habet præsentiam duplicem.

QUÆRES. Cur materiam maiorem & maiorem, modo unitam, non possit informare eadem forma.

RESPONDETUR. Quia organisatio, transmissio spirituum, & alia ad vitalitatem requisita, requirunt determinatam magnitudinem, certum spatium &c. consequenter anima, in informatione, ab his dependens, quamcunque molem informare non potest.

DIFFICULTAS II.

An soli Animæ rationali indivisibilitas competat.

DE viventibus perfectis, qualia sunt bos, leo, &c. & de viventibus imperfectis, quales sunt plantæ, insecta &c. procedere potest quaestio. Et de plantis quidem non est tanta difficultas, quia abscissus ramus, colligitur vivere; proximè enim insertus floret, radicem agit &c. quæ omnia animam indicant. Si enim indivisibilis esset anima, ramum & truncum informans, quomodo posita divisione, utrumque informaret. *Neque valet si dicas*, aliam tunc produci animam; quod enim agens producit illam; in Deum etiã tanquam auctorem naturæ, id rejici non potest. Quia Deus agit ut auctor naturæ, ad existentiam creaturarum: quæ autem est exigentia in ramo, ad producendam novam animam trunci. *Neque valet si dicas*. Idem accidere ramo inserto, quod grano, quod aliam vitam habet, dum est in spica à se genita, & aliam, dum erat in spica, à qua primò producebatur. Non inquam valet si dicas, quia ramus, si emoriatur, nunquam virefcet. Ergo apparet, quod si insertus crescat, habuerit vitam. Jam autem granum exsuccidum, mortuum, non nisi post corruptionem vivit, consequenter aliã numero vitã. De insectis communius docetur, quod animam habeant divisibilem. Nam partes serpentis dissectæ, salunt, tactæ, retrahunt se. Unde colligitur, illas partes vivere. Sed si id quisquam referre vellet in spiritus remanentes, ægrè convinci posset. Nam etiam circumfertur experientia, quod homo recenter decollatus, & aciculâ punctus, retrahat sese.

In præsentia de hoc est difficultas, an perfectæ animalia, habeant animas divisibiles.

Punctum Difficultatis 1.

Quid tenendum de Animabus perfectorum animalium.

DICENDUM est. Perfectæ animalia habere animas divisibiles. Ita Scotus, Suarez, Hurtado, Ariaga, Oviedo.

PROBARI solet 1. Forma materialis equi,educta de potentia materiæ, sufficienter dependet à materia, quam informat in primo instanti generationis. Ergo illa materia est causa adæquata illius. Ergo quando equus augetur, non potest habere dependentiam, à materia, acquisita per nutritionem. Ergo produci debet nova pars formæ, quæ incipiat dependere à nova materia. Ergo equus jam nutritione adauctus, constat partibus formæ. Nempe una parte formæ dependente à materia, quam in generatione habuit, & alia parte formæ, quæ dependet à materia, per nutritionem acquisita.

RESPONDEBIS ex Ariaga. Quia fieri potest, ut prior materia accessu aliùs per nutritionem acquisitæ, temperet suum concursum, & admittat concursum aliùs materiæ, & ita ab utraque dependeat partialiter, ita tamen, ut casu quo una deficiat, altera vicem talis causæ, habere possit.

CONTRA. Non apparet, quid possit attemperari concursus causæ materialis. Nam quod in genere causæ efficientis attemperari possit, inde est, quia agens non applicando, & non exercendo totam vim suam activam, diminuat suum concursum; sed in causalitate materiali, quæ est mera passio, sustentatio &c. non apparet quid id fiat. Et sicut non apparet, qui sol actu attemperet suum concursum illuminativum, in circumstantia lucis aliùs; sic nec in præsentia.

PROBARI solet 2. Si forma materialis esset indivisibilis, deberet esse tota in toto, & tota in qualibet parte corporis. Hoc autem dici non potest. Quia is modus existendi, est proprius rerum spiritualium; & hoc concesso materialibus, elevabitur magnitudo miraculi in Eucharistia, in qua miraculose corpus Christi existit totum in tota hostia, & totum in qualibet parte.

RESPONDERI posset; modum existendi totius in toto, & totius in qualibet parte, esse debitum titulo indivisibilitatis, non spiritualitatis. Quia verò corpus Christi, titulum indivisibilitatis non habet, fit, ut talis illius existentia sit omnino miraculosa.

CONTRA. Si modus existendi totius in toto, & totius in qualibet parte, sequitur titulum indivisibilitatis, etiam puncta materialia, deberent eundem modum existendi participare; quod non concedent oppositi: præcipue quia arbitrariè dicitur, quod prædictus modus existendi, sequatur titulum indivisibilitatis.

PROBATUR 3. Forma indivisibilis, & tamen materialis, hoc ipso quia est materialis, educitur de potentia materiæ. Si educitur de potentia materiæ, vel educitur ex materia divisibili, vel ex materia indivisibili. Si educitur ex divisibili materia, quæro, an educatur tota ex tota materia, & tota ex qualibet parte? Si non edu-

educitur tota forma, ex tota materia, & tota, ex qualibet parte: Ergo non salvas quod indivisibile ex divisibili educatur. Non enim aliter quam dicto modo, indivisibile ex divisibili educi potest. Si autem forma indivisibilis, educitur ex divisibili materia, tota scilicet forma indivisibilis ex tota materia, & tota ex qualibet parte materia. Ergo dabuntur plures cause adæquate totales ejusdem Entitatis. Quia scilicet unicuique parti materia, conveniret totaliter esse causam adæquatam, ejusdem formæ indivisibilis, quod naturaliter repugnat. Quod si forma indivisibilis educitur ex indivisibili materia. Contra erit. Quia Thomistæ non agnoscunt indivisibilitatem materia. Deinde etiam concursus conservativus deberet esse indivisibilis, sicut & prima productio, & tamen concursus conservativus, dicitur esse attemperabilis, adeoque non sistens in indivisibili.

OBJICITUR 1. Nullum est fundamentum, admittendi formas divisibiles; præcipue, cum sicut posita abscissione pedis humani, nihil plane operatur pes humanus; sic nec operatur pes equi abscissus. Imò quamvis adhuc operaretur, quæri adhuc posset, an id, in aliud, quam in animam, referri non posset; ut quæritur, cur interdum truncatum caput, decollati immediate, post idem pronuntiet: v. g. JESUS.

RESPONDETUR. Fundamentum esse ex rationibus adlatis. Quod autem æque non operetur pars bruti a hominis abscissa, in id referri debet, quia ad operationem requiritur certa organisatio, dispositio, transmissio spirituum, & cætera similia, quæ non habentur, si bruto præscindatur pes.

OBJICITUR 2. Possibilis est anima indivisibilis brutorum, dependens à materia divisibili, nec est ratio cur ea, quæ defacto dantur, non sint indivisibiles.

RESPONDETUR. Non apparere quidem implicantiam claram, quod tamen defacto non sint indivisibiles, probant rationes adlatae.

OBJICITUR 3. Si animæ materiales sunt divisibiles, tunc pars leoninæ animæ, & erit anima, & non erit. Erit anima, quia ita se habebit sicut gutta aquæ, quæ etiam est aqua. Et non erit anima, quia hæc est actus corporis organici; pars autem animæ non est actus corporis organici, sed est actus solius organi.

RESPONDETUR. Animæ partem esse animam partialiter, licet ex usu humano, non appelleretur simpliciter anima. Nec obest quod pars animæ, sit, non nisi actus organi. Quia esse actum corporis organici, spectat ad animam totaliter acceptam, non verò ad animam partialiter, & non integraliter acceptam. Et sicut in humanis, dicitur interdum, non est hic totum vinum, quamvis id, quod est, sit etiam vinum; ita & abscissa parte animæ leoninæ, non erit tota anima leonis, licet remanentes partes, sint etiā anima.

OBJICITUR 4. Ex eo, quod anima rationalis intenta uni operationi, cesset ab aliis, rectè inferitur illam esse indivisibilem. Ergo cum etiam animalia perfectiora, intenta uni operi, cessent ab aliis, rectè inferetur, animas illorum esse indivisibiles.

RESPONDETUR. Sicut ex multitudine operationum, quæ simul proficiuntur ab anima rationali, non rectè inferretur ejus divisibilitas, sic nec ex illa revocatione ad unam operationem, rectè inferretur ejus indivisibilitas; præcipue cum illa revocatio, possit referri in incipiam spirituum, comprecipiorum defectum, conditionem agentis, à posteriori cognitam.

OBJICITUR 5. Percussus canis totus se movet, ad se defendendum. Ergo apparet indivisibilem esse animam illius.

RESPONDETUR. Motum illum referri posse in sensum communem, qui illuminat appetitivam sensualem, de malo imminente. Hoc verò, despotice movet potentias loco motivas, & alia organa, ad avertendum impendens malum.

OBJICITUR 6. Albedoeducta de subiecto dulci, non debet esse dulcis. Ergo nec formaeducta à materia divisibili, debet esse divisibilis.

RESPONDETUR. Cum ipsa dulcedo, non sit id, ex quo educitur albedo, nec influat in illam, hinc albedoeducta è subiecto dulci, non debet esse dulcis. Quia autem forma materialis, educitur è subiecto divisibili, & ipsa divisibilis debet esse.

OBJICITUR 7. Nulla necessitas multiplicandi partes formæ materialis.

RESPONDETUR. Necessitatem ostendi, adlatis rationibus.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur argumenta Recentiorum.

MAURUS QUÆST. 27. docet probabilius esse, quod animæ perfectorum brutorum, sint indivisibiles. Insectorum autem animas, putat esse divisibiles, sed in partes potentiales.

OBJICIT 1. Si anima cognoscitiva & appetitiva canis, aut serpentis, constat ex partibus actualibus vel plures partes simul cognoscunt & appetunt, vel una tantum. Si una tantum, quæ non consistet ulterius ex partibus actualibus: Ergo anima cognoscitiva & appetitiva, non constat ex partibus actualibus. Si plures partes cognoscunt & appetunt: Ergo sunt plura formaliter cognoscencia & appetentia; taliter autem plura, per nullam unionem possunt constituere, unum formaliter, cognoscens: sicut plures animæ rationales, quantumcunque unirentur penetrative, in eodem corpore, adhuc non possent constituere animam unam cognoscentem. Si verò dicatur, quod ita omnes partes simul cognoscant & appetant, ut non simpliciter seorsim cognoscant & appetant.

CON-

CONTRA est. Quia ita, nec tota multitudo, cognoscet & appetit; Sicut exercitus ex eo videt solem, quod singuli milites videant solem.

RESPONDETUR. Quod attinet ad Obiectum difficultatis contentae, illud in hoc versatur, an sit concedendum quod omnes partes animae bruti, concurrant ad cognitionem v. gr. de quo infra. Qui diceret, omnes partes animae concurrere ad cognitionem, consequenter diceret, quod ita concurrant, sicut concurrunt omnes partes rogi, ad obiectum distans igniendum, quantumvis poneret illam cognitionem, non nisi in cerebro exerceri. Sicut etiam ignis fit, in aliqua determinata parte passus; eruntque plura formaliter cognoscencia, hoc est plura partialia, ad eandem notitiam fabricandam concurrentia, sed non plura cognoscencia, adaequata; & licet plura cognoscencia adaequata, non possint inter se uniri, quales sunt animae rationales, hoc enim ipso, quia sunt cognoscencia adaequata, excludunt rationem unibilem: plura tamen cognoscencia inadaequata, quorum termini sunt idem, hoc ipso quia termini eorum sunt idem, bene uniri possunt, & sicut quamvis lapis & arbor, per nullam unionem constituent unum; tamen plures ignes, partialiter ad igniendum concurrentes, constituunt unum ignem; ita & constitutivae partes, animae bruti, ad notitiam concurrentes, unum noscens constituent, licet non possint constituere unum noscens, plures animae rationales. Consequenter ad dicenda infra, defendi debet, quod tantum pars animae bruti, residens in organo notitiae fabricandae, producat notitiam, licet illa pars, habeat etiam plures partes; quomodo autem illis partibus competat uniri, iam dictum est. An autem illae actus, an potentiae distinguantur, proportionaliter discurrendum, ac de partibus continui. Haec autem consequentia non tenet. Si una tantum pars cognoscit, quae non constat ulterius ex partibus actualibus, Ergo anima cognoscitiva & appetitiva, non constat ex partibus actualibus. Non unquam tenet, quia illud productivum notitiae, licet ipsum non habeat partes, poterit esse ipsum pars, comparatum ad residuum animae bruti perfecti; aut habere partes potentiales, licet non habeat partes actuales, adeoque nec esse, indivisibile quid.

INSTAT Idem. Quia vel duae partes animae, cognoscunt per duas partes cognitionis, vel non. Si non per duas partes, Ergo cognitio illa, non constat duabus partibus, quarum una sit in una parte animae, & altera pars notitiae, in altera parte animae, nec extenditur cum suo subiecto. Ergo multo magis non extenditur ipsa anima bruti, sed erit tota in toto, & tota in qualibet parte. Si autem dixeris partem animae bruti, cognoscere per diversam partem cognitionis, apparet magis impossibile, quod plu-

ra cognoscencia, per diversas cognitiones, constituent unum cognoscens.

RESPONDETUR. Cum divisibili, proportionatus effectus divisibilis sit, etiam illa notitia, profecta, a partibus animae divisibilis, divisibilis erit; poteruntque plura illa cognoscencia inadaequata, constituere unum cognoscens: Sicut plures partes ignientes, constituunt unum ignem, & plures partes cognoscibiles, constituunt unum cognoscibile, praecipue cum non sit necessaria major unitas, inter partes cognitionis & cognoscens, quam inter partes cognoscibiles.

QUAERES, cur plura adaequata noscencia, uniri inter se non possint, possint inadaequata.

RESPONDETUR. Plura cognoscencia adaequata, hoc ipso quia adaequata sunt, dicuntur rationem totius; adeoque excludunt formalitatem actus & potentiae, formalitatem item potentium habere eisdem terminos: quod non competit adaequatis noscentibus.

OBJECIT II. Idem. Ex operatione propria cujuscunque formae, innotescit modus essenditalis formae. Sed animae brutorum, per operationes cognoscendi & appetendi, secundum idem intentionaliter, ununtur, toti obiecto cognito. Ergo ununtur etiam physice toti formato subiecto, & omnibus partibus subiecti.

Minor probatur. Quia cum anima canis cognoscit & appetit panem, quem videt, eadem pars animae, quae cognoscit & appetit totum panem, cognoscit & appetit omnes partes illius; neque enim potest fingi, quod prima medietas animae, cognoscat & appetat solum primam medietatem panis. Immo si nulla pars animae cognosceret totum panem, neque tota cognosceret totum panem; ad eum modum, quo, si ex duabus intellectibus, neuter cognoscit totum binarium, sed singuli singulas unitates, neque etiam uterque intellectus, cognosceret formaliter binarium. Item si intellectus per quatuor cognitiones, cognoscat seorsim quatuor unitates, & non sit cognitio, quae cognoscat, simul dicendo, quatuor, iste intellectus non cognosceret formaliter quatuor. Ergo a fortiori, si plures partes animae bruti, diversis cognitionibus cognoscunt plures partes panis, tota anima bruti, non cognoscit totum panem, & tamen canis cognoscit & appetit totum panem. Ergo per eandem partem animae cognoscit totum panem, & ejus partes, & unitur intentionaliter toti panis, & partibus illius. Sed anima cognoscitiva & appetitiva, habet esse proportionale, ad suam operationem cognoscitivam & appetitivam. Ergo sicut operatio cognoscitiva & appetitiva, tota, afficit totum obiectum, & tota, singulas partes obiecti, ita anima cognoscitiva, tota est in toto subiecto, & tota in singulis partibus obiecti.

RESPONDETUR. Imprimis, haec probatio,

† (M)

nihil

nihil habet de indivisibilitate animæ brutorum perfectorum, & divisibilitate animæ insectorum in partes potentiales: cum tamen id probari debuerit. Hinc jam patebit retorsoni locus, an scilicet animæ insectorum, divisibili cognitione noscant objecta; red huncque argumenta facta. Si autem animæ insectorum noscant indivisibili cognitione, & ipsæ debent esse indivisibiles, cum anima, debeat esse proportionata suæ operationi. Retorquetur rursus argumentum. Sit statua v. gr. anea, quam trahant diversa animalia, non est imaginabile, quod hoc animal trahat crines effictos, illud dentes, sed idem animal, debet trahere totum, & partes illius: numquidne jam tractio, partes non habebit divisibilis que non erit? Idem dic de illuminatione profecta à pluribus luminosis, quæ non est indivisibilis. Denique directè dici potest, negando minorem. Nego enim quod animæ brutorum, licet uniantur intentionaliter toti objecto cognito, uniantur secundum idem: hoc est, per cognitionem indivisibilem. Nego enim, quod una pars cognitionis materialis, non respondeat uni parti objecti materialis, & tota notitia, toti objecto: licet fortasse concedi possit, ita illas esse inter se penetratas, stante pluralitate partium, ut sunt penetrata species impressæ, ab objecto materiali porrectæ: Eadem pars animæ, quæ cognoscit & appetit panem, cognoscit & appetit omnes partes ipsius, eadem quidem anima, sed divisibilis, appetit panem & omnes partes illius, sed notitia divisibili. Et licet non dicatur, quod prima medietas animæ, cognoscat & appetat, solam primam medietatem panis, eo quod tota, saltem hæc pars animæ, quæ residet in organo noscendi, eliciat divisibilem cognitionem illam, licet dici possit, quod hæc quidem medietas notitiæ, attingat hanc medietatem panis, illa autem medietas notitiæ, attingit illam medietatem: quia autem & tota cognitio, & partes cognitionis, uniantur animæ parti, residenti in cerebro, ideo dicitur quod anima bruti, cognoscat omnes partes panis, & totum panem. Concedo si duo intellectus cognoscant singulas unitates, neutrum intellectum cogniturum binarium. Quia cum principia illa sint adæquata, notitia unius intellectus, nec illi intellectus uniri nati sunt inter se: uniantur autem inter se, & uniri nata sunt, partes divisibiles animæ bruti noscitivi. Uniri autem possunt partes notitiæ divisibilis, adeoque repræsentare & totum panem, & omnes partes illius. Unde quando principia notitiarum non sunt unibilia, qualia sunt principia adæquata, nec notitiæ sunt unibiles: Si autem principia sint inadæquata, & unibilia, etiam notitiæ sunt unibiles; talemque unibilitatem habent partes notitiæ, noscentes partem objecti. Quod si no-

titia illa est divisibilis, non erit necesse principium ipsum esse indivisibile.

INSTAT Eadem proportionem, qua cognitio, quæ est propria operatio formæ, cognoscitivæ, elevatur à materia, etiam forma cognoscitiva, elevatur à materia. Et ita si cognitio non indigeat objecto sensibili, nec forma, indiget ullo objecto sensibili, & talis est Angelus. Si autem cognitio indiget objecto sensibili, à quo incipiat, sed potest deinde abstrahere à materia formas, qualis est intellectio nostra, tunc licet forma indigeat in primo sui esse materiâ, quam informet, potest tamen postea manere sine materia, & talis est anima rationalis. Ergo etiam si cognitio indigeat objecto sensibili, & extenso, sed ita, ut tota attingat totum, & tota attingat quamlibet partem objecti, etiam forma indiget subiecto extenso, sed ita, ut tota sit in toto, & tota in qualibet parte subiecti.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo argumentum. Sicut enim malè arguitur ex eo, quod species materiales diffusæ ab objecto, totæ sint in medio, & totæ in qualibet parte, etiam objectum esse totum in toto, & totum in qualibet sui parte; ita concessio, quod partes notitiæ divisibiles sint inter se penetratæ, malè arguitur, animam, quæ principiat illam notitiam, esse indivisibilem. Directè autem concessio Antecedenti, distinguitur consequens. Ergo etiam si cognitio indigeat objecto sensibili, sed ita ut tota sit in toto, & tota in qualibet parte, sui una, retinendo pluralitatem partium, etiam anima erit tota in toto, & tota in qualibet parte hoc est indivisibilis, nego Consequentiam. Si notitia non retineat pluralitatem partium, erit anima indivisibilis, Concedo consequentiam. Deinde negatur absolute, unamquamque partem notitiæ, repræsentare totum objectum.

Punctum Difficultatis 3.

Explicantur variae Auctoritates.

PRIMA sit Aristotelis l. de Anim. t. 90. *Quid igitur continet animam si partibilis est Natura, &c.*

RESPONDETUR. Illo loco non plus vult Aristoteles, quam quod non alia sit anima, quàm intelligimus, quàm sentimus, dicebant enim id aliqui, ut videre est ibidem. Dicunt inquit ita: *quo quidam, partibilem ipsam, & alia quidem intelligere, alia autem concupiscere.* Negatque hoc Aristoteles, quod nec nos dicimus, sed censemus animam sensitivam, non esse distinctam ab anima vegetativa. Unde etiam verificatur Aristotelis textus, *egrediente inquit expirat & putrescit.*

scit. Rursus expressè inibi Aristoteles contradistinguit animam rationalem, & loquens de illa, dicit illam esse indivisibilem, neque enim pars animæ, potest informare partem corporis, *quam enim inquit partem, aut quomodo intellectum continebit, difficile est etiam fingere.* Loquens autem de animabus plantarum & insectorum, loquitur tanquam de divisibilibus, licet in partes homogeneas. Verba ejusdem sunt. *Videntur autem & planta vivere divise, & animalium insectorum quadam, tanquam eandem habentia animam, specie.* (en homogeneas) *est non numero* (en partes) *utraq; enim* (inquit) *parvum sensum habet.*

SE CUNDA autoritas est Augustini ex lib. de quant.

RESPONDETUR. Illo loco videtur S. Augustinus solum voluisse, quòd animæ etiam materiales, non habeant quantitates de se.

ADDO quid sit sentiendum de illa explanatione Mauri, quâ utitur ad *sum.* Quomodo animæ insectorum potentia plures partes contineant. Dicit enim, quòd pars à residuo abscissa, informetur substantiali aliâ formâ: nimirum à corpore celesti; quòd cum non potest conservare amplius materiam sub forma, sub qua erat, dat illi proximam formam, ad quam erat in potentia; Et sicuti digitus vivus, est in potentia proxima, ad formam digiti mortui: Sic cauda serpentis integri, est in potentia proxima, ad aliam animam imperfectiorem. Sed hæc explicatio partium in potentia non tenet; Tum quia quando dicitur, continuam componi ex partibus potentia distinctis, per auctores etiam oppositum sentientes, sensus est, quòd non sit continuum quid indivisibile, sed habeat plures partes potentia, quarum entitatem non sit necesse de novo produci. Ergo etiam, si dicatur animas insectorum habere plures partes potentia, non est dicendum, ipsam animam esse indivisibile quid, nec dicendum carere pluribus partibus. Tum quia si de novo anima illa educitur, in cauda serpentis abscissa, quomodo illa anima, est pars prioris animæ, si non est pars, quomodo dicitur illa anima, esse divisibilis, in partes potentia? & si anima illius serpentis, comparatè ad plures animas serpentum distinctorum, non est pars animæ; ita nec anima tunc producta, erit pars animæ ante productæ, secumque non continuæ. Tum quia. Quamvis mortuo homine succedat forma cadaveritatis, non dicitur, quòd anima rationalis, sit divisibilis, in partes formæ etiam dantis solum esse formari. Ergo nec anima insectorum dicenda erit divisibilis in partes potentia, ratio ne alius novæ succedentis animæ. Quæ omnia ulterius in hoc fundantur. Quia aliud est, quærere, an casu amissæ formæ, succedere possit alia similis forma, & hoc conceditur: & aliud

an succedens forma, & non continua, dicenda sit pars animæ prioris, & hoc negatur.

DIFFICULTAS III.

Qualesnam partes animarum divisibilibus?

Heterogeneas partes tenuit Suarez lib. I. de Anim. c. 2. & 4. Hurtadus & alii. Negat Arriaga, Oviedo, recentior Suarez.

DICENDUM est. *Partes animarum divisibilium non esse heterogeneas.*

PROBATUR I. Partes animarum divisibilium vel uniuntur inter se, ita sicut partes ignis, aquæ, sanguinis, &c. vel non uniuntur ita, sed ita se habent, sicut ramus, folium, caro, os, &c. Si priori modo uniantur, Ergo non sunt specie distinctæ & heterogeneæ, quia specie distincta, ita uniri non possunt. Non enim specie distinctorum est continuatio, continuantur enim ea quorum termini sunt idem, quorum autem termini sunt idem, non possunt esse specie distincta, aliàs & eosdem, & non eosdem terminos haberent. Eosdem, ut supponitur ex definitione continuationis. Et non eosdem, quia specie distincta non habent eosdem terminos. Quod si partes animæ divisibiles non continuantur inter se. Contra erit. Tum quia non erit jam una anima, sed plures. Sicut pluralitatem habent, os, & caro. Tum quia si non continuantur inter se, quæro vel est ex illis partibus conflata anima totum quoddam per se, vel est totum per accidens conflatum. Si est ens per se, debet vel una pars respectu illius alius habere se ut actus & potentia, vel se habebunt ita, sicut continuum aliquod homogeneum; si enim tantum duo modi sunt unius entis per se. Nullo autem ex his modo, potest salvati ratio unius per se in anima, heterogeneas partes habente. Non primo modo. Quia partes animæ si una esset actus & potentia, hoc ipso altera pars, quia esset potentia, non esset forma. Secundo etiam modo non poterit salvari in anima ratio unius per se, quia si partes sunt heterogeneæ, hoc ipso non possunt facere unum per se, per continuationem.

RESPONDET Hurtadus; Ea quæ distinguatur specie incompleta, possunt uniri per se; ita autem distinguuntur partes animæ, cum ordinantur ad aliquid constituendum unum specie.

CONTRA. Quia, ut advertit Arriaga & Oviedo, si ea sunt specie incompleta distincta, quæ ordinantur ad aliquid tertium constituendum. Ergo cum caro & sanguis ordinantur ad constituendum unum vivens sensitivum, continuantur inter se. Deinde etiam specie incompleta distincta, si non habent se sicut actus & potentia, quomodo facient unum per se continuativè,

† (M) 2

quativè,

nuativè, cum in illa incomplezione habeant adhuc heterogeneitatem.

RESPONDENT II. Aliqui: heterogeneitatem convenientem partibus animæ, non esse specificam, sed solum numericam.

CONTRA. Quia si solum tenes diversitatem numericam, Ergo tenes talem, qualis est inter partes aquæ, quæ diversitas numerica, non est heterogeneitas. Deinde illæ partes & essent solo numero distinctæ, ut dicitur, & non essent. Quia distinctio numerica, staret cum diversitate operandi, nam in hac sententia oculus non potest audire, hæc autem diversitas, est diversitas specifica.

RESPONDEBIS III. Ex Arriaga. Non videri implicantiam cur non possint specie distincta continuari.

CONTRA. Esse implicantiam ostenditur, quia specie distinctorum extrema, non possunt esse unum, quod requiritur ad continuationem.

PROBATUR II. Quia nulla est necessitas, ponendi diversitatem specificam partium animæ: Sicut autem non debent multiplicari entia sine necessitate, ita nec diversificari specie. *Neque valet si dicas* homogeneitate magis dignificari partes, magis enim accedunt ad unitatem animæ spiritualis: Sicut autem non debent multiplicari entia sine necessitate, ita nec dignificari. Non inquam valet, quia in omni forma partiali heterogenea v. g. oculi debes etiam admittere partes homogeneas, neque enim inter se distinguuntur specie. Ergo admittis heterogeneitatem, quia distinctionem specificam à forma auris, & istam homogeneitatem. Ergo duplici titulo multiplicas entia, scilicet & numericè & specificè, adeoque & multiplicas & dignificas.

PROBATUR III. Ex Oviedo. Si partes animæ divisibilis essent heterogeneæ, id ideo esset, quia exercent operationes specie distinctas. Sed hoc non arguit heterogeneitatem partium in anima. Quod ipsum probatur. Quia diversitas hæc, benè referri posset, in diversis temperamentis ut & organa; temperamenta autem & organa diversa, non notant heterogeneitatem partium. Nam anima rationalis est indivisibilis, & tamen supponens, diversa organa.

OBJICITUR I. Si partes animæ divisibilis non sunt specie distinctæ, nec distinguuntur specie, anima Bovis & Leonis. Sequela probatur, ideo anima Bovis & Leonis debent esse distinctæ specie, quia exigunt diversa temperamenta: hoc autem exigere diversa temperamenta, non arguit distinctionem specificam. Nam partes animæ divisibilis, exigunt diversa temperamenta, & tamen non sunt per Te distinctæ specie.

RESPONDETUR. Retorquendo argu-

mentum, & inquirendo, cur exigentia diversarum formarum partialium, aut si illæ non admittuntur, cur exigentia tam diversorum accidentium, & temperamentorum, non fundat in anima rationali, diversitatem specificam. Directè autem, negari potest quòd pars animæ, quæ est in oculo bovis, exigit nonnisi temperamentum oculi. Et si exigeret temperamentum nonnisi oculi, distincta foret specie, ab alia parte animæ bovis. Quod autem non exigit diversum temperamentum pars animæ Bovis, quæ est in oculo. Ratio est. Quia hæc ipsa pars, posset esse in pede; tota tamen anima Bovis & partes illius collectivè spectatæ, exigunt tantam diversitatem temperamentorum, licet unaquæque distributivè accepta, non determinet sibi hoc nonnisi temperamentum: consequenter tota anima bovis, & partes illius collectivè sumptæ, ita diversum exigentes temperamentum, distinguuntur specie ab alia anima v. g. Leoni, & ejus partibus collectivè sumptis, non exigentibus tale temperamentum, ac exigita anima bovis.

INSTAT Hurtadus. Hæc exigentia temperamenti, qualem tribuimus partibus animæ v. g. Bovis, non posset esse nisi exigentia appetitus elicit. Nam appetitus innatus, est nonnisi ad bonum proprium: & tamen non est bonum proprium, animæ bovis, existentis in pede, non est inquam bonum proprium, temperamentum, v. g. oculi. Quis autem dicat partes animæ bovis, exigere temperamentum tale per actum elicitum.

RESPONDETUR. Bonum proprium non esse bonum huic soli adæquatè dandum, sed bonum dandum appetenti adæquatè vel inadæquatè sumpto. Temperamentum ergo oculi, non est bonum animæ bovis, prout in pede existentis, adeoque inadæquatè sumptæ, licet sit bonum illius adæquatè, & cum aliis partibus sumptæ. Unde & bonum temperamenti totius, est bonum proprium, adeoque appetibile appetitu innato, licet non sit adæquatè dandum, nonnisi unius partis exigentiæ.

OBJICITUR II. Si partes animæ bovis non sunt heterogeneæ, sequitur, abscisso pede equi animam illius non esse imperfectiorem, animam hinnuli habere enim tot partes, quot anima hinnuli.

RESPONDETUR. Si perfectio attendatur penes pluralitatem partium, illa anima erit extensivè perfectior, cujus partes plures eductæ, numerari possent. Unaquæque autem pars, potest hoc facere, quod facit abscissa, licet ex accidenti, propter defectum organi, vel propter defectum tot partium homogenearum animæ, quot sunt necessariæ ad informandum tantum corpus, præstare id non possit.

OBJICITUR III. Pars animæ Bovis quæ est

est in oculo, vel poterat esse in auro, vel non poterat. Si non poterat, Ergo est heterogenea. Si poterat. Ergo indigebat determinativo ut esset in oculo; quod autem est hoc determinativum; & si recurras ad Deum, non agis Philosophum.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum. Saltem pars animæ posita in dextro oculo, poterat esse in sinistro. Per quid ergo determinatur, ut sit in dextro? Rursus accipiamus partem animæ, quæ est in dextro oculo, hæc, utpote materialis, habebit plures partes sintque v. gr. A. B. C. quærere restabit cur pars A, non informet materiam, quam informat pars C. Directè autem responderi potest, determinationem hanc haberi ab ipsa educatione huius partis formæ, ex hac parte materiæ.

INSTABIS. Si omnes partes animæ sunt ejusdem rationis, non est ratio, ut si aliquo casu introducantur dispositiones carnis, non possint introduci dispositiones oculi. Nisi dicas, eo casu non haberi illis partem animæ debitam oculo.

RESPONDETUR. In homine introducuntur dispositiones debitæ carni, & non introducuntur dispositiones debitæ oculo, si forte eritatur; & tamen hoc non arguit distinctionem partium in anima. Ergo nec in presenti arguet. Directè ad objectionem dicitur, causare dispositiones oculi v. gr. non pertinere immediatè ad animam, licet exigere illas pertineat ad animam, & jam præhabitas, posita aggeneratione informare. Et certè pro priori tempore, antequam infundatur anima, jam invenit omnes dispositiones, ad quarum exigentiam produciuntur vel educitur. Hinc quod non reproducantur dispositiones oculi, rejici debet, quia jam tunc non laborat, vel virtus formatrix fœtus, vel alia similia comprincipia.

QUÆSTIO III.

Quomodo animæ Rationales inter se distinguuntur?

PRÆMITTO I. *Perfectionem animæ dupliciter spectari posse. Primò in illa ipsa secundum se spectata; & hoc stat definitione animæ rationalis. Secundò spectari potest, comparando illam ad alias extra eandem speciem, vel intra eandem.*

PRÆMITTO II. *Accipiendo animam comparatè ad alias animas, de illa duo inquiri possunt. Primò animæ rationales intra eandem speciem, possint se ita excedere, ut una possit aliam perfectione superare. Secundò an possint dari duæ animæ rationales, specie distinctæ,*

& tamen utraque alteri æqualis in perfectione.

PRÆMITTO III. *Perplexam reddi hanc questionem, partim questionibus de voce, partim aliquibus obscuris, & pro neutra parte satis explicatis principiis. Quale est principium, quidnam sit specie differre? Si enim dicas specie differre esse notabiliter differre, quærendum restat, quid est hoc notabiliter differre. Si respondens per oppositum, hoc est non differre parum, quærendum restat, quid sit hoc non differre parum. Si recurras ad inductionem, ostendendo quid sit differre notabiliter, vel parum, quomodo resolves, Hoc de quo dubitatur: An differat specie; & ex quonam principio dices, id, de quo dubitatur, spectare ad notabiliter differentia, vel ad differentia parum. Si ultimarè recurras, pensandum id esse ex judicio prudentum; quid agendum erit, si prudentes sint, pro utraque parte; & de eodem judicio prudentum, quærendum restabit, quod illius judicii prudentum, fundamentum habeatur. Nam judicium prudentum, non confert speciem, sed supponit; cumque judicium prudentum sit quid morale, hic autem quaeritur de aliquo Physico, sit ut hæc explicatio, aliquid aliud insuper, adferre debeat.*

Intra eandem speciem animæ rationalis admiserunt perfectiora individua Suarez. & Arriaga. Negarunt Fonseca, Hurtadus; & alii.

DIFFICULTAS I.

Resolutio Questionis.

UT abstineamus quàm fieri potest, à questionibus de voce.

ASSERO I. *Si nomine distinctionis specificæ, non intelligas quidquam aliud, nisi reperibilitatem unius prædicati & perfectionis, quæ ipsa æquivalens, non reperitur in alio ente, in isto sensu intra eandem speciem, non possunt dari individua, unum perfectius alio.*

Ut innotescant termini, pono præ oculis hominem & leonem, specie distinctos. Reperitur in homine ratio vitæ, reperitur & in Leone; reperitur in homine ratio sensitivi, reperitur & in leone. Sed reperitur in homine rationalitas, cui prædicatum æquivalens, non habet leo; reperitur in leone rugibilitas cui etiam æquivalens prædicatum, non habet homo. Hinc quia prædicatum ab uno habitum, non habetur æquivalenter ab alio, inferimus illa duo specie differre. *Hac notificatione terminorum præmissa.*

† (M) 3 RATIO